

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

387.6

Hely

Idő

"1923"

Személy

Szerző:

Cím: *Tanulmányfej-stúdium...*

Forrás:

Pesti Napló

Bp
(Hely)

1923. 2. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old)

Tanulmányfej-stúdium egy szabadságtéri tőzsdebizományos boltjában

(Saját tudósítónktól.) Egy sereg új típus kelt életre a búrélet berkeiben, amióta a tőzsde az élet irányító hatalmává avanzált. Ezeket a típusokat a békebeli békében soha meg nem álmottuk volna. Most itt vannak, élnek és tudomást kell vennünk róluk. Egy-két karakter-vázlatot készítettünk róluk és mindenekelőtt bemutatjuk a *gépirókisasszonyt*. Udvariasságból is, mert hölgy, de jutalmul is, mert egy kicsit ő is társszerzője ennek a tanulságos tanulmányfejstudiumnak, melyet egy szabadságtéri banküzletben röptiben lekaptunk.

A gépirókisasszony

Reggel kilenctől egyig, délután négytől nyolcig, esetleg kilencig is ott látható a csöpp és határozottan rosszillatú banküzlet helyiségében, magas, csavarósszéken, melyen úgy hat, mint komoly barbitúré, csak éppen a kontyába struccotlak helyett a tollszárát szokta dugni. A harisnyája ellenben neki is selyem — „partiáru” — lefékvésselölti stoppolgatások szeszélyes vonalvezetésű ábráival. A finn-ugor összehasonlító nyelvtudomány terén határozott jövőt jósoltak nemrégiben e kisasszonynak, aztán az indexét az emlékkönyve mellé zárta és most gyakran pirul, ha összeadasközből némi hibák nyomára akad az ellenőrzés. Havi fizetése harmincezer korona — apja a klasszikus-filológus húszévi tanárkodás után sokkal kevesebbet keres, — de saját bevallása szerint: nem tud örülni a pénznek. Hogy e hasonlatát idézzük:

— Olyan vagyok, mint a cukrászkisasszonyok, akik utálják a tejszínhabot és soha az életben sem fognak többé torkoskodni szegénykéik. Kasszanapkor milliókat szoktam szállítani; undorral és emelylegve számolom és pakkolom a huszonötezreseket, még csak az sem jut eszembe, hogy sok harisnyát lehetne értékesíteni.

Nem irigylő a milliomosokat itt maga körül, sőt lanyhuló tendenciák fájdalmas korszakaiban szinte

sajnáltni tudja őket. Pillanatnyilag egyetlen nagy, forró, intenzív vágya van: hogy tavasz legyen már és osztatlan munkaidő. Egyébként dudolgatva szokott összeadni és kopogtatni, de a halk melódia, épp úgy mint a gépe kopogása, elvész a körülötte zibongó zajban. A láрма tényezőit két nagy csoportba osztotta a gépiróhölgy-informátorunk: *professzionistákra* és *amatőrökre*.

A) Professzionisták

1. A csokoládébácsi. Kosztipénzügynök. Sarka már egyáltalában nincs, annyit szaladgál szegény. Könyvet utóljára talán tízéves korában olvasott és a napisajtó utolsó oldalán inneni részét talán a háború kitörése óta sem. Kellemes hangzású neve onnan ered, hogy magas kosztipénzek idején csokoládét osztogat az alkalmazottak között, azzal az utasítással, hogy *szédőzzenek továbbra is a magas kosztipénzért*. A kisasszony ilyenkor kicsit dilemmában van, az egyik amatőr ugyanis hasonló tárgyú ígéretet tett neki ellenkező irányú utasításokkal; az alacsony kosztipénz ugyanis az ő papírjainak tesz jót. A kisasszony dilemmáját az a tény oldja meg szerencsére, hogy többrendbeli hosszú alkalmával utóbbi ígérő — nem jelentkezett.

2. Móric bácsi. Öreg tőkepénzes. Zsémbe, házsártos, kedves agglégény.

A saját bevallása szerint tízmillió a vagyona. A valóságban valószínűleg sokkal több; ő maga soha sem játszik, csak kosztba adja a pénzt. Ezzel szemben harmadnaponként borotválkozik, egyetlen passziója a jól kisült libacomb, még nem látta belülről az Operát és a Városligetben utóljára a milléniumkor volt. A kisasszony sokat mulat a mulatságos dohogásán és gyűjtést szeretne számára rendezni karácsonykor, mert a Móric bácsi szivarjainak büze minden képzeletet felülmúl.

3. A Kelemen úr. Főtitár tőzsdeügynök. Gamásnit hord és sokat keres. A bankközi forgalom telefonos lebonyolítása után a következő barátait szokta felhívni. Egy bankigazgató gépirókisasszonyát, akitől

tippeket kap. Egy színházjegyirodás kisasszonyt, akitől premierjegyeket kap; a Terézközpont összes hölgyeit, akiket név és hang szerint személyesen ismer, tegez és akiket helyes kapcsolásokra kér. Mindezek a hölgyek igen kedvelik, sőt az ügyfelei is, akiket pedig épúgy becsap, mint a hölgyeket. A füleihez állandóan két telefonkagyló tapad: az egyiket vesz, a másikon elad és közben ilyen szakkifejezéseket használ:

— Halló, Grosz, szóval kezemre adod hatvanért? — Halló, Schwarz, netvenért maradok magának. Mi, hogy az előbb még hatvanért? Ugyan kérem, azóta elugrott! — Halló, Grosz, kiraktam hatvanért, de csak ötvennyolcért van vizavim. Maradsz nekem? — Schwarz, tehát hetvenkettőért adok, rendben? No nem bánom, magának hetvenért. Mi? Dehogy egész ehrlich. — Halló, Grosz, hogy én becsaplak? Eriggy te pali, én, cc.

Izzadtan és rekedten leteszi a kagylókat; aztán gyorsan szorozni kezdi a „spannungot” ötvennyolc és hetven között.

B) Amatőrök

Ibikus darvaira kell gondolni, vagy Orpheus vadállataira és a zene varázsától megszelídült más mitikus fenevadakra, mikor a tőzsdei „félidőben” lejön a „főnök úr” és a kis boltban szerteszét trécselő, álmodó, telefonáló, táplálkozó „felek”, az amatőrök, rárohannak és sűrű gyűrűben szorongva, tátott szájjal, táguat pupillával *lesik a kurzusokat*. Itt van például a *fogorvos úr*, akitől délelőtt akár a falra mászhatnak kinjalkban a páciensek. Itt a *filmkölcsönző*, aki kurzusvásár közben: „nézze, ez van olyan jó, mint a maga „Izzója” mottóval ajánlja neki „mutyiba” legújabb filmjét, égő hőmezőkkel és grófnőkkel az emberévek karmai közt. Itt van az ismeretlen mellékfoglalkozású *Atomlovag úr*, aki lelkiismeretes pontossággal jeleik megroggel tízkor és sziesztázik, számára rezervált foteljében déli egy óráig. Egyszer összeveszett a céggel, de visszajött, mert a többi tőzsdebizományosoknál nem volt elég jól futva. Itt van a *jökendő ügyvéd*, aki nem győzi áldani illetékesek előrelátását, melyvel a Markó utcát a Szabadság tér közelében he-

lyezték el. Fürgén cikázik a törvényszék és a kis bolt között, mely utóbbit azonban határozottan előnyben részesíti.

Itt van a *szépasszony* elegáns ridiküljében fedettként egész esztendei apanázsával, melyet derék elvált férje előre kiutalt és aki Móric bácsi füstfelhőbe burkolt sörtés feje felé forróbb villámokat lövel egy jó tipp érdekében, mint amilyet a szezon shimmy-bajnoka valaha is el tudna érni. Feltűnik néha a környékbeli *kisgazda* és a *falu jegyzője*, — mutyiba kérem a tanítónkkal, a disznók árából, de aztán nyerrünk majd, ugyebár? — és itt van a *Teoretikus* természetesen, a börze kávéházi Konrádja, aki a történelmi materializmus alapján állva, esalhatatlan logikájú prognózisokat állít fel — és aki persze olyan következetesen, mint amilyen a logikája. És itt van az elegáns monoklis földbirtokos, aki arisztokratikus elszigeteltségben undorodik a társaságtól, míg az utótőzsde hőferjének izgalmas várása közben, oda nem sodródik ő is a *Teoretikus* hallgatóságának búvókörébe és bele nem vegyül lázas elokvenciával a vitába. És végül itt van János, a szomszédos bank derék szolgálja, aki mikor a főnöke sonkászsemléért küldi, be-berueccan előbb egy kicsit ide, hogy föladjon egy-egy kötés Östermelőt vagy Brassóit, jól megalapozott számlájára.

— Tessék elhinni, nem irigylem őket — mondja a gépirókisasszony magas karszékén, kontyában a tollal és sápadt arcoeskáján a húsz éve csakazértis derűjével. Mert mit csinálnak a pénzüikkel? Nem mennek utazni, nem olvasnak brokátba kötött velinre szedett Baudelaire-verseket. Legfeljebb bundát vesznek érte, jó kosztot és álmatlan éjszakákat: hogy hogyan lehetne mindig többet csinálni belőle.

Szólt a gépirókisasszony, megszagolta a pultján álló kis hóvirágcsokrot, aztán interjúnkat befejezettnek tekintve, sóhajtván elmerült a folyószámlakivonatokat tömkelegébe.